

چکیده:

در اسلام تربیت دینی اختصاص به سن خاصی ندارد، بلکه تربیت امری است که تا پایان عمر ادامه می یابد و انسان را تحت تاثیر قرار می دهد. لیکن تربیت در سنین کودکی از اهمیت ویژه ای برخوردار می باشد. تربیت در جنبه مذهبی ضروری تر است که والدین و مربیان باید به آن توجه نموده و سعی کنند این برنامه را طوری تنظیم کنند که از طرفی حاوی تمام ارزش های دینی و اخلاقی و عملی و علمی باشد و از طرفی کیفیت آن مطابق ظرفیت کودکان باشد. هدف از انتقال ارزش دینی به کودکان، یاد دادن آداب و رفتار صحیح زندگی است که از دو بخش اعتقادات و ایمان و رابطه با پروردگار و رفتار و رابطه با دیگران است. با توجه به آثاری که بیان شد می توان به این نکته مهم دست یافت که با کاشتن جوانه های امید در فکر و ذهن آنها به اتصال و ارتباط با قدرت لایتناهی و احساس آرامش و امنیت این لوازم ضروری رشد روحی و شخصیتی که در تمام مراحل زندگی است برسند.

داده های اولیه این تحقیق با استفاده از روش کتابخانه ای گردآوری شده و با روش توصیفی تدوین گشته است.

واژگان کلیدی: تربیت دینی، کودکان پیش دبستانی، قرآن

محقق: زهرا حسین پور

طلبه سطح دو- پایه سوم

عنوان تحقیق:

روش های تربیت دینی در کودکان پیش دبستانی

از دیدگاه قرآن

حوزه حضرت قاسم (ع)

۱۳۹۴

فهرست

موضوع	صفحه
۱- مفهوم شناسی واژگان کلیدی	۱
۱-۱- مفهوم لغوی «تربیت»	۱
۱-۲- مفهوم اصطلاحی «تربیت»	۲
۱-۳- اهمیت موضوع تربیت	۳
۱-۴- تربیت دینی	۳
۱-۵- ارزش های دینی	۴
۱-۶- کودکان دبستانی	۵
۱-۷- نیازهای دوره کودکی:	۶
۱-۷-۱- نیاز به محبت	۶
۱-۷-۲- نیاز به امنیت و آرامش و امنیت خاطر	۶
۱-۷-۳- نیاز به تشخیص و قدردانی	۶
۱-۷-۴- نیاز به استقلال	۶
۲- روش های موثر در تربیت دینی	۷
۲-۱- روش محبت	۷
۲-۲- روش تشویق و تنبیه	۸
۲-۳- روش تکریم:	۸

۹	۲-۴ روش الگو
۹	۲-۵ روش موعظه
۱۰	۳- اهداف تعلیم و تربیت دینی
۱۰	۳-۱ عبودیت و بندگی
۱۰	۳-۲ ایمان و عمل صالح
۱۱	۳-۶ نیکی و خدمت به خلق
۱۱	۳-۴ پرهیز از دنیا طلبی
۱۱	۳-۵ مجاهده در راه خدا
۱۱	۳-۳ پرهیز از هوای نفس
۱۲	۴- ارکان تربیت دینی
۱۴	۵- مراحل رشد و تحول کودک از دیدگاه اسلام
۱۴	۶- نقش بازی در تربیت کودکان
۱۶	۷- عوامل موثر بر تربیت دینی کودک
۱۶	۷- عوامل انسانی بر تربیت دینی
۱۶	۷-۱-۱ عبادات
۱۸	۷-۱-۲ سختی و شدائد
۱۸	۷-۱ عوامل غیر انسانی
۱۹	۷-۲-۱ خانواده
۱۹	۷-۲-۲ جامعه

۲۱	۸- انواع تربیت دینی
۲۱	۸-۱ تربیت فردی
۲۱	۸-۱-۱ تربیت اخلاقی
۲۲	۸-۱-۲ تربیت عقلانی
۲۲	۸-۱-۳ تربیت عاطفی
۲۳	۸-۱-۴ تربیت جنسی
۲۳	۸-۱-۵ تربیت اجتماعی

مقدمه:

تمام کتاب های آسمانی در اصول هدایت هماهنگ هستند و هدف واحد آنها، یعنی تربیت و تکامل انسان را تعقیب میکند ، قرآن هم کتاب هدایت و نور است و انسان را از گناه و صفات زشت دور میکند ، و برای نجات از بیماری های اخلاقی و اجتماعی می توان بهترین راهکار تربیتی را در این قرآن یافت و از آن بهره گرفت.

بعد قرآن ، با نهج البلاغه و روایات رسیده از معصومین بهترین منبع تعلیمات حیات بخش و روح پرورش و راه هدایت به نیکی است و بهترین مجموعه تربیتی می باشند که انسان را از فرو غلطیدن در گمراهی و ضلالت بر حذر می دارد و فرد می تواند موقعیت خود را در جهان درک کند و با خدا آشنایی پیدا کند و متقابلا وظیفه خود را در مقابل خدا تشخیص دهد.

با توجه به این که تربیت انسان باید از ابتدای زندگی شروع شود،(خصوصا از کودکی و نوجوانی مقاطع حساس و سرنوشت ساز زندگی اش) پس این ضرورت ایجاب می کند تا به تربیت دینی پرداخته شود.

در مقاله حاضر ابتدا تعریفی جامع از تربیت دینی و سپس انواع و ارکان تربیت دینی مورد بررسی قرار گرفته و عواملی نیز هست که بر تربیت دینی اثر گذار است که به دو دسته تقسیم شده و روش هایی که به پدر و مادر و مربی مقاطع تحصیلی کمک می کند، تربیت این امر مهم بهتر صورت بگیرد معرفی می کند و انسان را به کمال مطلوب برساند. اما تربیت بحث گسترده ای است که می توان از جنبه های مختلف بررسی کرد باز هم می توان مطالعات وسیع تری کرد که در این مقاله گزیده ای کم از منبع اصلی قرآن بعد نهج البلاغه و روایات و کتاب هایی که در این زمینه مباحث مهم کرده اند بهره گرفته ایم؛ اما باز می توان بیشتر کار کرد و در این مقاله از پایان نامه های متعدد بهره گرفته شده.

مباحث مرتبط با قلمرو تربیت اجتماعی کودکان را می توان به سه بخش عوامل ، روش ها و موانع و آسیب های تربیت اجتماعی دسته بندی کرد. در این میان مساحت های تربیت های اجتماعی کمتر مورد توجه پژوهشگران امر تربیت به ویژه با رویکرد دینی قرار گرفته در ساحت تربیت های اجتماعی نیز محدود کارهایی صورت گرفته اغلب معطوف به عوامل و روش های تربیت اجتماعی انجام شده است. اما در زمینه موانع و آسیب های تربیت اجتماعی تحقیقات شایسته صورت نگرفته است. از لحاظ روانشناسی ، روانشناسی تربیت بچه در این پایان نامه در زمینه تربیت فرزند در این تحقیقات زیاد کار نشده است.

در نهج البلاغه آمده است : « يا بنی اجعل نفسک میزانا فیما بینک و بین غیرک – فاحب لغيرک ما تحب لنفسک واکثر له ما تکثر لها ... »^(۱) پسر من خود را میزان میان خود و دیگران قرار بده. آنچه را برای خود می پسندی برای دیگران نیز بپسند و آنچه را برای خود نمی پسندی برای دیگران نیز نپسند. همان گونه که نمیخواهی بر تو ستم شود تو نیز به دیگران ستم مکن و همان گونه که می خواهی به تو نیکی شود، تو نیز به دیگران نیکی نما؛ کاری که از دیگران زشت می شماری، از خودت نیز زشت بشمار؛ از مردم برای خود به آن خشنود باش که از حق خود در حق آنان خشنود هستی، آنچه را نمی دانی مگو، هرچند دانسته هایت اندک باشد، و آنچه نمی پسندی درباره ات بگویند تو نیز در حق دیگران مگو

(۱) نهج البلاغه ، نامه ۳۱

نتیجه گیری :

برای رسیدن به هدف های عالی تربیتی، بهتر است از طرق گوناگون و وسایل مختلف بهره گرفت، زیرا افراد ذوق ها و استعداد های مختلفی دارند و برای نفوذ در هر یک باید از راهی وارد شد. در اینجا به مهم ترین روش ها اشاره شده است که این روش ها عبارتند از : روش بیان تدریجی، روش علمی و ...

دین حق چون برای تربیت کامل انسان است و باید برای اجرای کامل آن بهترین محیط تربیتی را ایجاد کرد و یعنی همه قوا درست به کار می افتد. برای تربیت دینی در ابتدا مربی باید دارای ویژگی های جاذب و شخصیت درست باشد سپس متربی هم تأثیر بپذیرد. از روش قرآن و سیره ی پیشوایان که برنامه ریزی شده استفاده کند تا سلامت او در آینده تضمین شود که این امر موجب سلامت جامعه هم خواهد شد. با توجه به تهاجم فرهنگی غرب از طرق مختلف و انحراف تربیتی از مسیر اسلام ضرورت دارد تا در مورد تربیت دینی گسترده پژوهش شود و امید است خانواده هم که نزدیک ترین و دلسوزترین فرد به نسل جوان هستند، به خصوص فرزند خود با برقراری ارتباط مناسب او را در دوست یابی و استفاده از رسانه ها کمک کرده تا از انحراف باز داشته و به بهترین وجه به تربیت دینی او بپردازد

فهرست منابع

۱- قرآن

۲- نهج البلاغه

کتب فارسی

۳- جوادی آملی، عبدالله، تفسیر انسان به انسان، چاپ اول، قم، نشر اسراء، ۱۳۸۴

۴- جوادی آملی، عبدالله، مراحل اخلاق در قرآن، چاپ چهارم، قم، نشر اسراء، ۱۳۸۲

۵- جعفری، محمد تقی، ترجمه و تفسیر نهج البلاغه، جلد ۴-۱۷-۱۸، چاپ چهارم، تهران، انتشارات دفتر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۳

۶- حسینی دشتی، سید مصطفی، معارف و معاریف، جلد ۵، چاپ سوم، تهران، نشر موسسه فرهنگی آرایه، ۱۳۷۹

۷- طباطبایی، محمدحسین، ترجمه تفسیر المیزان (مترجم: سید محمد باقر موسوی همدانی)، جلد ۱-۳-۴، قم، دفتر انتشارات اسلامی جامعه مدرسین، ۱۳۷۴

۸- فلسفی، محمد تقی، جوان از نظر عقل و احساسات، چاپ دوازدهم، تهران، هیئت نشر معارف اسلامی، ۱۳۵۳

۹- عطاری کرمانی، عباس، اینگونه فرزندانان را تربیت کنید، چاپ چهارم، تهران، نشر آسیم، ۱۳۸۸

۱۰- قائمی، علی، تربیت دینی، مجله پیوند، شماره ۲۴۴، ۱۳۷۸ (نشریه)

۱۱- محمدی نیا، اسدالله، بهشت جوانان، چاپ اول، قم، نشر نصایح، ۱۳۷۸

۱۲- محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، جلد ۱-۱۱، (مترجم: رضا شیخی) چاپ نهم، قم، نشر دارالحديث، ۱۳۷۸

۱۳- ملکی تبریزی، میرزا جواد آقا، رساله لقاءالله، به کوشش محمد قنبری، چاپ ۱، تهران، نشر بنیاد نهج البلاغه، ۱۳۷۵

۱۴- نیکخو، مهدی، کودک و تربیت، چاپ اول، قم-اصفهان، نشر گلستان ادب، ۱۳۸۱

کتاب عربی

۱۵- اصفهانی، راغب، مفردات راغب، چاپ دوم، قم، نشر ذوی الغربی، ۱۴۲۳ ق

۱۶- مجلسی، محمد باقر، بحارالانوار، جلد ۶۷-۷۱، چاپ دوم، بیروت-لبنان، انتشارات موسسه الوفاء، ۱۴۰۳ ق

۱۷- مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، جلد ۱-۳-۵، چاپ ۲۲، تهران، انتشارات دارالکتاب الاسلامیه، ۱۳۸۲

پایان نامه ها

۱۸- رئیسی، فهیمه، شیوه ی تربیت دینی از دیدگان قرآن و نهج البلاغه، پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران، ۱۳۹۳

۱۹- فتوحی، سید حسین، شیوه ی تربیت دینی از دیدگان قرآن و نهج البلاغه، پایان نامه دکتری، قم، ۱۳۹۰

سایت

۲۰- بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۸۱، «<http://Fe.leader.ir>»

